

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ДО СВІТУ
ЧЕРЕЗ МОВИ**

**AD ORBEM
PER LINGVAS**

**НАРАТИВИ
СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ
У СВІТОВІЙ ГЕОПОЛІТИЦІ**

**Матеріали Міжнародної
науково-практичної відеоконференції**

**18–19 травня
2023 року**

маркерів та аншлагів із інформацією про час створення заповідника, права та обов'язки рекреантів та туристів, категоричні обмеження у діяльності, попередження про відповідальність (Шевченко, 2014).

Відмінності в організації заповідання для потреб історико-культурного та природо пізнавального туризму полягають у змісті наукових вишукувань, що здійснюються на відповідних територіях. Наприклад, при організації історико-культурного заповідника, як правило, проводяться археологічні розкопки та дослідження історичних літологічних шарів. Відповідні роботи категорично забороняються на локаціях природно-заповідних територій, навіть, якщо артефакти у ґрунті мають значну мистецьку або історичну цінність. Може дозволятися, як виключення, магнітна або лазерна дистанційна зйомка з метою визначення меж підземної споруди або печери. У національних природних парках, як правило, на цьому місці дозволяється збудувати без фундаментну інформаційну стелу, пам'ятний знак або геодезичний центр. Прикладом може слугувати геодезичний знак "Географічний центр Європи" у Карпатському біосферному заповіднику. Відповідні природоохоронні методи застосовувалися при організації природного заказника "Старокиївська гора" у м. Києві (Шевченко, 2021).

За рік російсько-української війни окупантами знищено неймовірна кількість історико-культурних артефактів, пам'яток природи: дерев-старожилів, червоно- за зеленокнижних представників флори та фауни Українського Приазов'я, автономної республіки Крим, Присиваш'я, Донецького кряжу. Постраждала величезна кількість культових споруд, печер, пам'яток топіарного мистецтва тощо.

Поточною задачею представників історико-культурних та природознавчих туристичних заповідників постає картографічне та фотографічне документування злочинів країни-агресорки для подальшої передачі у Міжнародний Трибунал із визначення розмірів компенсаційних виплат галузі туризму та рекреації України.

ЛІТЕРАТУРА

- Шевченко, Р. Ю. (2014) *Картографічні технології в туризмі*. КиМУ
Шевченко, Р. Ю. (2021) *Києвознавство: просторова інтерпретація*. ДЕА

ЕМПІРИЧНІ РЕФЕРЕНТИ ЕМОЦІЙНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ БАТЬКІВ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З КОМПЛЕКСНИМИ ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ

Шевчук В. В.

Київський національний лінгвістичний університет

Досліджуючи емоційні переживання батьків, які виховують дітей з комплексними формами дизонтогенезу, за допомогою статистичного аналізу було здійснено факторизацію вихідних даних для виявлення факторної

структури їх особистісних та міжособистісних характеристик. Вихідним емпіричним фактажем для факторизації даних стали змінні, визначені за допомогою таких психодіагностичних методик, як опитувальники: для виділення батьківського ставлення (А. Варга, В. Столін); для аналізу сімейних взаємин (Е. Ейдемільер, В. Юстицкіс); для вивчення батьківських установок тест–опитувальник PARI (Е. Шефер, Р. Белл) (Hintermair, Sarimski, 2017); для дослідження особистісних характеристик Фрайбурзький багатофакторний особистісний опитувальник (FPI); для оцінки психічної активації, інтересу, емоційного тону, напруги та комфортності однойменну методику Н. А. Курганської, Т. А. Немчин; для кількісного та якісного індексування значень “Семантичний диференціал” (Ч. Осгуд); для діагностики сталення батьків до хвороби дитини відповідний опитувальник В.С. Кагана та І. П. Журавльової; для виявлення ставлення досліджуваних батьків до себе, свого минулого, сьогодення, майбутнього, сімейного життя та дитини методика “Незакінчені речення” (Дж. Сакс, Л. Сідней); для виявлення рівня батьківського емоційного вигорання однойменна методика І. М. Єфімової (Шевчук, 2021).

Під час реалізації цього етапу здійснено мінімізацію вихідного масиву емпіричних даних до рівня їх компактною і зручною репрезентації для подальших математико-статистичних розрахунків та достовірних психологічних узагальнень. З цією метою використано факторний аналіз психологічних шкал як метод переходу від множини вихідних змінних до суттєво меншої кількості нових змінних – чинників, який інтерпретується як причина спільної мінливості кількох вихідних змінних. Факторний аналіз ми використовували з метою верифікації факторної моделі особистісних та міжособистісних характеристик батьків, які виховують дітей із комплексними порушеннями розвитку шляхом зменшення розмірності вимірюваних показників до меншої кількості незалежних чинників. Змістовний характер і специфічні особливості виявлених інтегральних особистісних чинників досліджуваних можуть слугувати у подальшому особистісними предикторами ефективності їх психологічного супроводу. Факторний аналіз психологічних шкал, виміряних за допомогою вищезазначених методик, методом Principal Components із наступним Varimax normalized матриці, дав змогу отримати факторну модель особистісних та міжособистісних характеристик батьків дітей із комплексними порушеннями розвитку Підсумовуючи статистичний аналіз із виявлення факторної структури особистісних та міжособистісних характеристик батьків, які виховують дітей з комплексними порушеннями розвитку, за допомогою такого вихідного емпіричного фактажу, як стандартизовані опитувальники для вивчення батьківського ставлення, аналізу сімейних взаємин, особистісних особливостей, виокремлено факторну модель особистісних і міжособистісних характеристик батьків. Вона складається з дев'яти інтегральних особистісних та міжособистісних чинників, які характеризують наших досліджуваних на рівні шлюбної та батьківської підсистем сім'ї як системи (див рис. 1).

Рис.1. Модель особистісних та міжособистісних характеристик батьків, які виховують дітей з комплексними порушеннями розвитку

Можна зробити припущення, що змістовний характер і специфічні особливості виявлених інтегральних особистісних чинників досліджуваних батьків є особистісними предикторами ефективності їх психологічного супроводу. Отримані результати будуть покладені в основу пошуку оптимальної моделі психологічного супроводу як окремої особистості, так і сім'ї в цілому та дитини з комплексними порушеннями розвитку, яку ми розглядаємо крізь призму діагностики, психоедукації, консультування та психотерапії її батьків.

ЛІТЕРАТУРА

- Шевчук, В. В. (2021). Батьківське ставлення до дітей з комплексними порушеннями розвитку. *The scientific heritage*, 71, 61–65 .
- Hintermair, M., & Sarimski, K. (2017). Sozial-emotionale Kompetenzen hörgeschädigter Kleinkinder. Ergebnisse aus einer Studie mit zwei neueren Fragebogeninventaren für das 2. und 3. Lebensjahr. *Zeitschrift für Kinder- und Jugendpsychiatrie und Psychotherapie*, 45(2), 128–140.